

تأثیر شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی دانش آموزان با توجه به نقش میانجی برنامه درسی آموزشی

مبتنی بر نتیجه

مریم آرائی^۱

شماره ۳۶،

دوره شانزدهم،

سال دوم،

زمستان ۱۴۰۳

صص ۱-۱۵

چکیده

پژوهش حاضر باهدف تأثیر شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی دانش آموزان با توجه به نقش میانجی برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه صورت گرفت. این پژوهش از نوع رویکرد کمی و از نظر هدف از نوع کاربردی می‌باشد. همچنین تحقیق حاضر از لحاظ اجرا از نوع توصیفی - پیمایشی می‌باشد. پژوهش حاضر از لحاظ گردآوری داده‌ها، تحقیقی توصیفی است. جامعه آماری پژوهش موردنظر را تمامی معلمان مقطع متوسطه دوم شهر تهران تشکیل دادند. در این راستا یا تکیه بر فرمول کوکران برای جامعه نامحدود، حجم نمونه تعداد ۳۸۴ نفر از این افراد بوده است. بر این اساس روش نمونه‌گیری غیر احتمالی هدفمند بود. برای جمع‌آوری داده‌ها از روش‌های میدانی و کتابخانه‌ای استفاده شده است. به‌منظور تعیین روایی پرسشنامه از روایی ظاهری، محتوایی و سازه استفاده شد و مورد تأیید قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. در بخش توصیفی از نرم‌افزار IBM SPSS و در بخش استنباطی برای بررسی فرضیه‌ها از مدل معادلات ساختاری با نرم‌افزار SmartPLS-V3 استفاده شد. نتایج نشان داد شایستگی‌های سوادآموزی تأثیر مثبت و معناداری بر کارآفرینی دانش آموزان دارد. همچنین برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه می‌تواند این رابطه را میانجی کند.

واژگان کلیدی: شایستگی‌های سوادآموزی، کارآفرینی دانش آموزان، برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه

^۱ کارشناسی ارشد، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول) maryamaraei88@yahoo.com

مقدمه

در دنیای امروز، مهارت‌های کارآفرینی به عنوان یکی از عوامل کلیدی در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورها شناخته می‌شوند. بر اساس گزارش سازمان جهانی کار، حدود ۶۰ درصد از جوانان در کشورهای درحال توسعه با چالش‌های بیکاری مواجه هستند، که این امر ضرورت آموزش مهارت‌های کارآفرینی و شایستگی‌های سوادآموزی را بیش‌ازپیش نمایان می‌سازد (سازمان بین‌المللی کار^۱، ۲۰۲۳). این پژوهش می‌تواند به درک بهتری از چگونگی ارتباط بین شایستگی‌های سوادآموزی و کارآفرینی کمک کرده و به بهبود برنامه‌های آموزشی در این زمینه منجر شود.

در عصر حاضر، با توجه به تغییرات سریع تکنولوژیکی و نیاز به نوآوری در بازار کار، پرورش روحیه کارآفرینی در دانش‌آموزان از اهمیت بالایی برخوردار است (مجید زاده، ۱۴۰۲). در بسیاری از کشورها، برنامه‌های درسی به‌طور فزاینده‌ای به سمت آموزش مهارت‌های کارآفرینی و سوادآموزی سوق پیدا کرده‌اند (جعفر پور و همکاران، ۱۴۰۳). این روند نشان‌دهنده اهمیت سرمایه‌گذاری در آموزش و پرورش به‌منظور تأمین نیازهای بازار کار و افزایش اشتغال‌زایی است (سازمان همکاری و توسعه اقتصادی، ۲۰۲۳). به‌علاوه، پژوهش‌ها نشان می‌دهند که برنامه‌های درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه می‌توانند تأثیر مثبتی بر توسعه شایستگی‌های کارآفرینی دانش‌آموزان داشته باشند (رستمی و همکاران، ۱۴۰۳). بنابراین، بررسی این موضوع می‌تواند به عنوان یک راهکار مؤثر برای تقویت ظرفیت‌های کارآفرینی در نسل آینده تلقی شود.

شایستگی‌های سوادآموزی به‌عنوان مجموعه‌ای از مهارت‌های ارتباطی، تحلیلی و تفکری، تأثیر مستقیمی بر توانایی‌های کارآفرینی دانش‌آموزان دارند. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که دانش‌آموزانی که شایستگی‌های سوادآموزی بالاتری دارند، معمولاً در شناسایی فرصت‌های کارآفرینی و توسعه ایده‌های نوآورانه موفق‌تر عمل می‌کنند (کافمن^۲، ۲۰۲۳). این مسئله به‌ویژه در محیط‌های آموزشی که بر یادگیری مبتنی بر نتیجه تأکید دارند، بیشتر مشهود است. در این محیط‌ها، دانش‌آموزان با چالش‌هایی مواجه می‌شوند که نیاز به تفکر انتقادی و حل مسئله دارند، و این امر می‌تواند به توسعه مهارت‌های کارآفرینی آن‌ها کمک کند. علاوه بر این، نقش برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه در این فرآیند بسیار مهم است. چنین برنامه‌هایی به دانش‌آموزان این امکان را می‌دهند که به‌صورت عملی با مفاهیم کارآفرینی آشنا شوند و تجربیات واقعی کسب کنند (دراج، ۱۴۰۲). در این راستا، پژوهش‌ها نشان می‌دهند که برنامه‌های آموزشی که به نتایج یادگیری معین و قابل اندازه‌گیری توجه دارند، می‌توانند به افزایش انگیزه و اعتمادبه‌نفس دانش‌آموزان در حوزه کارآفرینی کمک کنند (فایول و گایلی^۳، ۲۰۲۳). بنابراین، بررسی چگونگی تأثیر شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی با توجه به نقش میانجی برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه، یک موضوع پژوهشی ضروری و مهم به شمار می‌رود.

یکی از چالش‌های اساسی در زمینه تأثیر شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی، عدم هماهنگی بین برنامه‌های آموزشی و نیازهای واقعی بازار کار است. بسیاری از برنامه‌های درسی هنوز هم بر مباحث نظری تمرکز دارند و به مهارت‌های

¹ International Labour Organization

² Kauffman

³ Fayolle & Gailly

عملی و کارآفرینی کمتر توجه می‌کنند. طبق گزارش‌های اخیر، ۷۰ درصد از فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها در کشورهای درحال توسعه به دلیل عدم تطابق مهارت‌های خود با نیازهای بازار کار با چالش‌های بیکاری روبرو هستند (بانک جهانی^۱، ۲۰۲۳). این عدم تطابق می‌تواند به عدم توسعه شایستگی‌های کارآفرینی در دانش‌آموزان منجر شود. چالش دیگر، کمبود منابع و امکانات آموزشی مناسب برای توسعه شایستگی‌های سوادآموزی و کارآفرینی است. در بسیاری از کشورها، به‌ویژه در مناطق روستایی و کم برخوردار، دسترسی به آموزش‌های باکیفیت و منابع لازم برای تقویت مهارت‌های کارآفرینی محدود است (کریمی و همکاران، ۱۴۰۲). این مسئله می‌تواند به کاهش انگیزه و اعتمادبه‌نفس دانش‌آموزان در پیگیری کارآفرینی منجر شود. به‌علاوه، فقدان آموزش‌های هدفمند و مناسب در زمینه شایستگی‌های سوادآموزی نیز می‌تواند بر توانایی دانش‌آموزان در شناسایی و بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینی تأثیر منفی بگذارد.

عوامل مؤثر بر کارآفرینی دانش‌آموزان شامل حمایت‌های خانوادگی، دسترسی به منابع آموزشی، و فرهنگ کارآفرینی در جامعه است. حمایت خانواده به‌عنوان یک عامل کلیدی در شکل‌گیری نگرش‌های کارآفرینانه و انگیزه‌های دانش‌آموزان شناخته می‌شود. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که دانش‌آموزانی که از حمایت‌های عاطفی و مالی خانواده‌های خود برخوردارند، احتمال بیشتری دارد که در آینده به کارآفرینی روی آورند (آس و زرب^۲، ۲۰۲۳). علاوه بر این، دسترسی به منابع آموزشی و فرصت‌های یادگیری نیز نقش مهمی در توسعه کارآفرینی دارد. برنامه‌های آموزشی که شامل کارآموزی، پروژه‌های گروهی و فعالیت‌های عملی هستند، می‌توانند به تقویت شایستگی‌های کارآفرینی دانش‌آموزان کمک کنند. به‌ویژه، پژوهش‌ها نشان می‌دهند که تجربیات عملی در محیط‌های کارآفرینی می‌توانند به افزایش اعتمادبه‌نفس و انگیزه دانش‌آموزان در پیگیری ایده‌های کارآفرینی منجر شوند (کوراتکو^۳، ۲۰۲۳). بنابراین، توجه به این عوامل می‌تواند بهبود تأثیر شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی دانش‌آموزان را تسهیل کند.

بررسی پیشینه‌های پژوهشی در زمینه تأثیر شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی نشان می‌دهد که بسیاری از مطالعات به تأثیرات فردی و اجتماعی این شایستگی‌ها پرداخته‌اند، اما کمتر به ارتباط آن‌ها با برنامه‌های درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه توجه شده است. به‌عنوان مثال، در تحقیقاتی که در سال‌های اخیر انجام شده، تمرکز اصلی بر روی تأثیرات روان‌شناختی و فردی شایستگی‌های سوادآموزی بوده و توجه کمتری به بسترهای سازمانی و فرهنگی موجود در محیط‌های آموزشی شده است (فایول، ۲۰۲۳). این نقصان در ادبیات پژوهشی می‌تواند به عنوان چالشی برای پژوهشگران و تصمیم‌گیرندگان مطرح شود. وضعیت نامناسب و چالش‌های جاری در زمینه تأثیر شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی به‌وضوح قابل مشاهده است. عدم وجود آموزش‌های لازم، کمبود منابع و امکانات آموزشی، و عدم حمایت خانوادگی می‌توانند منجر به کاهش کیفیت کارآفرینی و عدم توانایی دانش‌آموزان در شناسایی و بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینی شوند. این مشکلات می‌توانند عواقب جدی از جنبه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی

¹ World Bank

² Acs & Szerb

³ Kuratko

و آموزشی به همراه داشته باشند. به عنوان مثال، عدم توانایی در توسعه روحیه کارآفرینی می تواند به کاهش نرخ اشتغال و افزایش بیکاری در جوانان منجر شود (احدی، ۱۴۰۴).

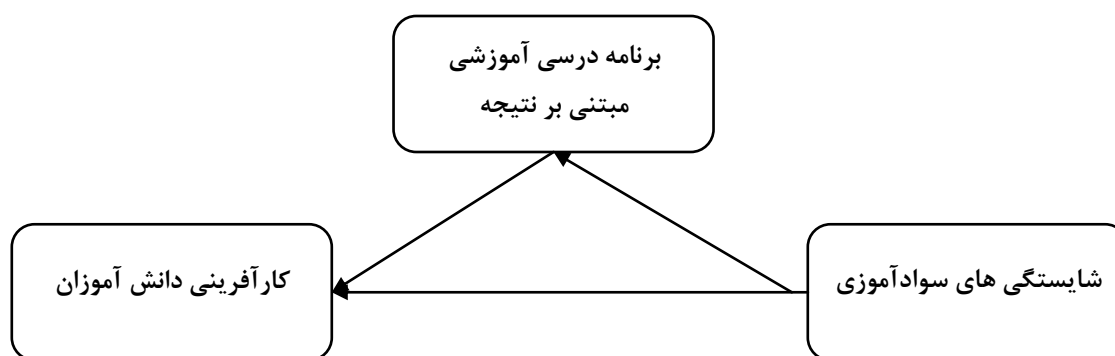
برای حل مسائل موجود در زمینه تأثیر شایستگی های سوادآموزی بر کارآفرینی، می توان به راه حل هایی چون بهبود برنامه های آموزشی، ایجاد بسترهای حمایتی در خانواده و جامعه، و فراهم کردن فرصت های یادگیری عملی اشاره کرد. این اقدامات می توانند به دانش آموزان کمک کنند تا مهارت های کارآفرینی خود را تقویت کرده و در پیگیری ایده های کارآفرینانه خود موفق تر باشند. سؤال پژوهش این است که “چگونه می توان با ارتقاء شایستگی های سوادآموزی و بهبود برنامه های درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه، به افزایش کارآفرینی در دانش آموزان کمک کرد؟”

فرضیه اصلی:

شایستگی های سوادآموزی با توجه به نقش میانجی برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه بر کارآفرینی دانش آموزان تأثیرگذار است.

فرضیه های فرعی:

- شایستگی های سوادآموزی بر کارآفرینی دانش آموزان تأثیرگذار است.
 - شایستگی های سوادآموزی بر برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه تأثیرگذار است.
 - برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه بر کارآفرینی دانش آموزان تأثیرگذار است.
- بر اساس فرضیه های مطرح شده، مدل مفهومی پژوهش به شکل زیر است:

شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش

روش شناسی

پژوهش حاضر از نوع رویکرد کمی است. این تحقیق از نظر هدف از نوع کاربردی می باشد زیرا نتایج این تحقیق قابل استفاده برای کلیه سازمان ها است. همچنین تحقیق حاضر از لحاظ اجرا از نوع توصیفی - پیمایشی می باشد. پژوهش حاضر از لحاظ گردآوری داده ها، تحقیقی توصیفی است. جامعه آماری پژوهش موردنظر را تمامی معلمان مقطع متوسطه دوم شهر تهران تشکیل دادند. در این راستا یا تکیه بر فرمول کوکران برای جامعه نامحدود، حجم نمونه تعداد ۳۸۴ نفر

از این افراد بوده است. بر این اساس روش نمونه‌گیری غیر احتمالی هدفمند خواهد بود. برای جمع‌آوری داده‌ها از روش‌های میدانی و کتابخانه‌ای استفاده شده است. روش میدانی اغلب از طریق مصاحبه و مشاهده و پرسشنامه انجام می‌پذیرد که در پژوهش حاضر از روش پرسشنامه استفاده شد. ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش پرسشنامه استاندارد خبر اساس طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت بود.

به‌منظور تعیین روایی پرسشنامه از روایی ظاهری، محتوایی و سازه استفاده شد. ضرایب روایی و پایایی ذکر شده برای پرسشنامه اصلی در جدول ۱ قابل مشاهده است.

جدول ۱: نتایج محاسبه روایی و پایایی پرسشنامه اصلی پژوهش

ASV	MSV	AVE	CR	α	بعد
۰,۳۶۲	۰,۳۹۸	۰,۵۴۴	۰,۷۴۸	۰,۸۲۱	شایستگی‌های سوادآموزی
۰,۳۵۸	۰,۳۶۵	۰,۵۲۹	۰,۷۹۸	۰,۸۹۹	کارآفرینی دانش آموزان
۰,۳۱۹	۰,۴۲۱	۰,۵۱۲	۰,۷۳۲	۰,۷۵۸	برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه

یافته‌های جدول فوق نشان می‌دهد که مقادیر AVE برای همه متغیرها و ابعاد به‌طور قابل‌توجهی بالاتر از ۰,۵ هستند، که نشان‌دهنده این است که بیش از نیمی از واریانس هر یک از این ابعاد توسط آیتم‌های مربوط به آن‌ها توضیح داده می‌شود. این امر به تائید روایی همگرا کمک می‌کند. از طرف دیگر با توجه به معیار فورنل-لارکر، که بیان می‌کند AVE هر سازه باید بیشتر از مربع همبستگی آن با سایر سازه‌ها باشد، نتایج به‌دست آمده نشان می‌دهد که هر یک از ابعاد به‌خوبی از یکدیگر متمایز هستند و هیچ تداخلی با یکدیگر ندارند و لذا روایی واگرا مبتنی بر معیار فورنل لارکر تائید می‌گردد. همچنین یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که برای همه متغیرها و ابعاد موردبررسی، مقادیر حداکثر واریانس مشترک MSV و ASV میانگین واریانس مشترک به‌طور مؤثری کمتر از AVE (میانگین واریانس استخراج‌شده) هر بعد است. این نتایج به‌وضوح نشان‌دهنده این است که هر یک از این ابعاد به‌طور مستقل و مؤثر به اندازه‌گیری سازه‌های خود می‌پردازند و از یکدیگر متمایز هستند. لذا روایی واگرا نیز بر اساس این شاخص‌ها تائید می‌شود. این یافته‌ها تأییدکننده روایی واگرا برای ابعاد مختلف پژوهش هستند. به‌ویژه، وقتی که MSV هر بعد کمتر از AVE آن بعد باشد، این نشان می‌دهد که حداکثر واریانس مشترک بین هر بعد و دیگر ابعاد، به‌طور معناداری کمتر از واریانس اختصاصی آن بعد است. به‌عبارت دیگر، این ابعاد به‌خوبی قادر به توضیح و اندازه‌گیری ویژگی‌های خاص خود هستند و تداخل کمی با یکدیگر دارند. همچنین، با توجه به اینکه ASV نیز کمتر از AVE هر بعد است، می‌توان نتیجه گرفت که میانگین واریانس مشترک بین هر بعد و سایر ابعاد نیز در سطح پایینی قرار دارد. این امر به اعتبار و دقت ابزار اندازه‌گیری افزوده و نشان‌دهنده این است که هر یک از ابعاد به‌طور مؤثر و مستقل سازه‌های خود را نمایندگی می‌کنند.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. در بخش توصیفی، برای توصیف ویژگی‌های جمعیت شناختی شامل سن، جنسیت، تحصیلات و سابقه کار از درصد، فراوانی، جدول و نمودار و

همچنین برای توصیف متغیرهای پژوهش از میانگین، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی با نرم افزار IBM SPSS استفاده شد. در بخش استنباطی برای بررسی فرضیه‌ها از مدل معادلات ساختاری با نرم افزار SmartPLS-V3 استفاده شد.

یافته‌ها

بر اساس داده‌های جمع‌آوری شده ابتدا به توصیف آماری ویژگی‌های جمعیت شناختی پرداخته می‌شود. در این پژوهش، بر اساس داده‌های جمع‌آوری شده از طریق پرسشنامه در جدول زیر به توصیف آماری ویژگی‌های جمعیت شناختی شامل سن، جنسیت، تحصیلات، معلمان مقطع متوسطه دوم شهر تهران پرداخته می‌شود:

جدول ۲: توصیف آماری ویژگی‌های جمعیت شناختی مربوط به معلمان مقطع متوسطه دوم شهر تهران

ویژگی جمعیت شناختی	طبقه	درصد	بیشترین فراوانی	کمترین فراوانی
سن	زیر ۳۰ سال	۱,۶۳	بین ۳۱ تا ۴۰ سال	زیر ۳۰ سال
	بین ۳۱ تا ۴۰ سال	۴۳,۴۴		
	بین ۴۱ تا ۵۰ سال	۲۲,۹۵		
	بالای ۵۰ سال	۳۱,۹۶		
جنسیت	مرد	۵۱,۶۳	مرد	زن
	زن	۴۸,۳۶		
تحصیلات	لیسانس	۱۹,۶۷	فوق لیسانس	لیسانس
	فوق لیسانس	۵۴,۰۹		
	دکتری	۲۶,۲۲		
سابقه کار	کمتر از ۱ سال	۱۹,۶۷	بین ۴ تا ۶ سال	کمتر از ۱ سال
	بین ۱ تا ۳ سال	۲۳,۷۷		
	بین ۴ تا ۶ سال	۳۰,۳۲		
	بالای ۶ سال	۲۶,۲۲		

بر اساس داده‌های جمع‌آوری شده از طریق پرسشنامه برای توصیف آماری ویژگی‌های جمعیت شناختی شامل سن، جنسیت، تحصیلات و سابقه کار از درصد فراوانی، جدول و نمودار و همچنین برای توصیف متغیرهای پژوهش از میانگین، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی با نرم افزار SPSS شد. بنابراین در جدول زیر به توصیف آماری سازه‌های پژوهش پرداخته می‌شود:

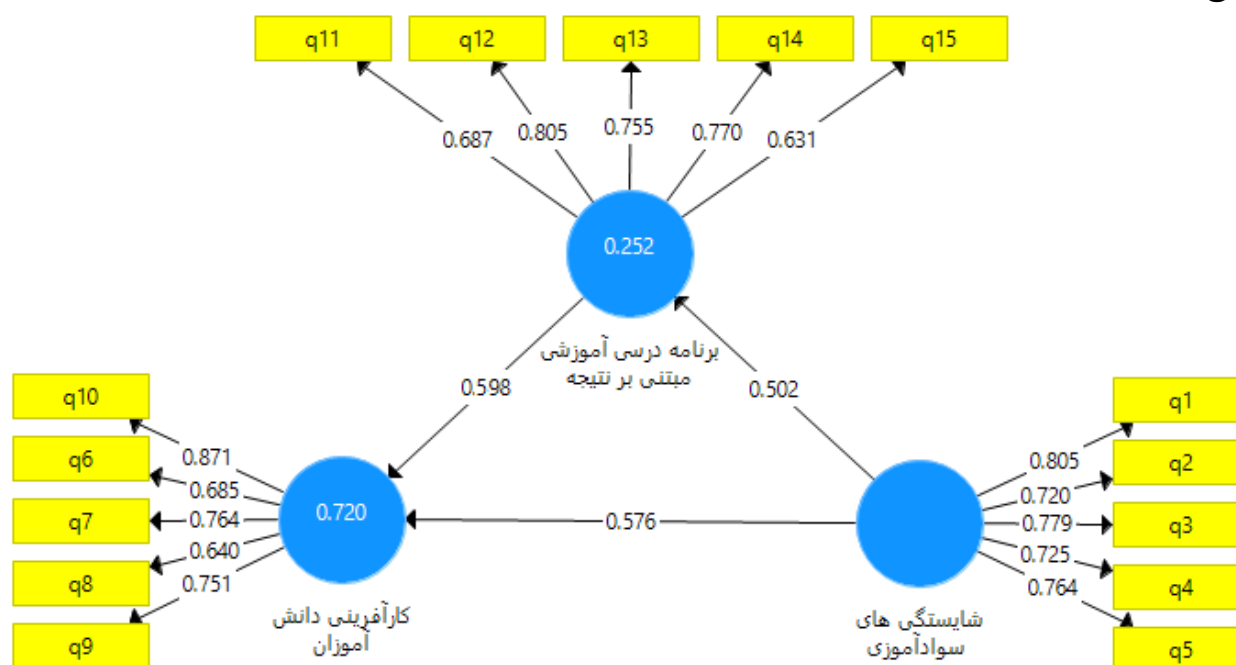
جدول ۳: توصیف آماری سازه‌های پژوهش از طریق شاخص‌های مرکزی، پراکندگی و توزیع داده

سازه	میانگین سازه (لیکرت)	انحراف معیار	آماره چولگی	آماره کشیدگی
شایستگی‌های سوادآموزی	۳,۱۰۴	۸۵۸.	۰,۲۷۶	-۰,۰۳۱
کارآفرینی دانش آموزان	۳,۲۳۴	۷۴۱.	۰,۲۹۹	۰,۱۲۹

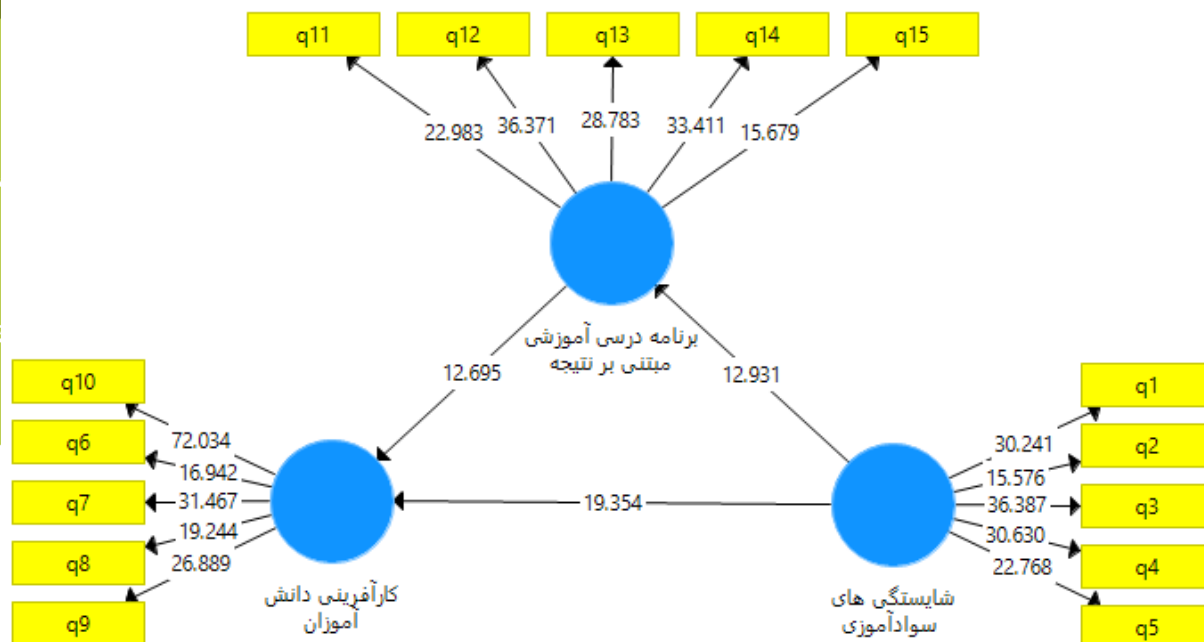

به طور کلی، داده‌های به دست آمده از این سه سازه نشان‌دهنده نرمال بودن توزیع داده‌ها در این سازه‌ها است، چراکه در دامنه قابل قبول که قبلاً ذکر شد، قرار دارد.

تحلیل آماری داده‌ها به فرآیند بررسی و ارزیابی داده‌ها با استفاده از روش‌های آماری به منظور آزمون فرضیه‌ها یا پاسخ به سؤالات پژوهش اشاره دارد. این تحلیل به پژوهشگران کمک می‌کند تا نتایج معناداری از داده‌ها استخراج کنند و ارتباطات یا تفاوت‌های موجود بین متغیرها را شناسایی نمایند. نتایج حاصل از بررسی فرضیه پژوهش به شرح زیر است.

شکل ۲: ضرایب مسیرهای مدل فرضیه پژوهش

شکل ۳: مقدار T-value مسیرهای مدل فرضیه پژوهش

مقادیر آزمون تی-استیوندت اگر مقداری بزرگتر از ۱٫۹۶ باشد، ضریب مسیر در سطح ۰/۰۵ معنادار است. مقدار R^2 برای سازه مدل، ۰٫۲۵۲، ۰٫۷ و ۰٫۷۲۰ محاسبه شده است. مقدار Q^2 برای متغیرهای تحقیق ۰٫۳۵۲، ۰٫۳۶۴ و ۰٫۳۴۷ است که مثبت و در سطح مطلوب است. بر همین اساس می توان گفت قدرت پیش بینی مدل در مورد متغیرها مطلوب هستند.

شاخص GOF

$$GOF = \sqrt{\text{communality} \times \overline{R^2}} = \sqrt{0.542 \times 0.486} = .513$$

شاخص برازش مدل نمونه موردبررسی ۰/۵۱۳ می باشد که جز اندازه های بزرگ است. با توجه به این یافته ها می توان نتیجه گرفت که مدل آزمون شده در نمونه موردبررسی برازش مناسبی دارد. همچنین با توجه به اینکه بارهای عاملی تمامی متغیرهای آشکار مدل بیشتر از ۰٫۴ و معناداری بیشتر از ۱٫۹۶ است، می توان گفت سازه حاضر از روایی مطلوبی برخوردار است.

نتیجه گیری و پیشنهادها

همان گونه که ملاحظه شد، در پژوهش حاضر به تأثیر شایستگی های سوادآموزی بر کارآفرینی دانش آموزان با توجه به نقش میانجی برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه پرداخته شد. نتایج بررسی ها به شرح زیر است: فرضیه فرعی اول: شایستگی های سوادآموزی بر کارآفرینی دانش آموزان تأثیرگذار است. مطابق با شکل های ۲ و ۳، آماره معنی داری تأثیر متغیر شایستگی های سوادآموزی بر کارآفرینی دانش آموزان برابر

۱۹,۳۵۴ می باشد که بزرگ تر از مقدار ۱,۹۶۱ است و نشان دهنده این است که تأثیر شایستگی های سوادآموزی بر کارآفرینی دانش آموزان در سطح اطمینان (۹۵٪) معنی دار است. همچنین ضریب مسیر مابین این دو متغیر برابر ۰,۵۷۶ است و میزان اثرگذاری مثبت شایستگی های سوادآموزی بر کارآفرینی دانش آموزان را نشان می دهد. به عبارتی دیگر یک واحد تغییر در شایستگی های سوادآموزی، موجب افزایش ۰/۵۷۶ واحدی در کارآفرینی دانش آموزان خواهد شد. این بدان معناست که شایستگی های سوادآموزی تأثیر مثبت و معناداری بر کارآفرینی دانش آموزان دارد. این یافته، به وضوح اهمیت مهارت های سوادآموزی را در شکل دهی به رفتارها و نگرش های کارآفرینانه تأکید می کند. شایستگی های سوادآموزی، شامل مهارت های خواندن، نوشتن، و تفکر انتقادی هستند که به دانش آموزان کمک می کند تا اطلاعات را تحلیل کرده و تصمیمات بهتری اتخاذ نمایند. در دنیای امروز، جایی که اطلاعات به سرعت در حال تغییر است، توانایی درک و پردازش این اطلاعات برای موفقیت در کارآفرینی بسیار حیاتی است. دانش آموزانی که به این شایستگی ها مسلط هستند، می توانند ایده های نوآورانه تری را پرورش دهند و با استفاده از تحلیل های منطقی، به شناسایی فرصت های کسب و کار بپردازند. علاوه بر این، شایستگی های سوادآموزی می توانند به دانش آموزان کمک کنند تا مهارت های اجتماعی و ارتباطی خود را تقویت کنند، که این نیز برای موفقیت در کارآفرینی ضروری است. توانایی برقراری ارتباط مؤثر با دیگران، به اشتراک گذاری ایده ها، و جذب همکاران و سرمایه گذاران، از جمله عواملی هستند که می توانند به ایجاد و توسعه کسب و کارهای جدید کمک کنند. در نتیجه، تقویت شایستگی های سوادآموزی نه تنها به افزایش قابلیت های فردی دانش آموزان منجر می شود، بلکه آن ها را برای مواجهه با چالش های کارآفرینی و نوآوری در آینده آماده می کند. به همین دلیل، توجه به آموزش و پرورش سوادآموزی در راستای تقویت روحیه کارآفرینی در دانش آموزان از اهمیت ویژه ای برخوردار است.

فرضیه فرعی دوم: شایستگی های سوادآموزی بر برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه تأثیر گذار است.

مطابق با شکل های ۲ و ۳، آماره معنی داری تأثیر متغیر شایستگی های سوادآموزی بر برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه برابر ۱۲,۹۳۱ می باشد که بزرگ تر از مقدار ۱,۹۶۱ است و نشان دهنده این است که تأثیر شایستگی های سوادآموزی بر کارآفرینی دانش آموزان در سطح اطمینان (۹۵٪) معنی دار است. همچنین ضریب مسیر مابین این دو متغیر برابر ۰,۵۰۲ است و میزان اثرگذاری مثبت شایستگی های سوادآموزی بر برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه را نشان می دهد. به عبارتی دیگر یک واحد تغییر در شایستگی های سوادآموزی، موجب افزایش ۰/۵۰۲ واحدی در برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه خواهد شد. این بدان معناست که شایستگی های سوادآموزی تأثیر مثبت و معناداری بر برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه دارد. این یافته، نشان دهنده اهمیت این شایستگی ها در طراحی و اجرای برنامه های آموزشی است. شایستگی های سوادآموزی، که شامل مهارت های خواندن، نوشتن، و تفکر انتقادی می شوند، به یادگیرندگان این امکان را می دهند که به طور مؤثرتر با محتوای درسی ارتباط برقرار کنند و به درک عمیق تری از مطالب برسند. در برنامه های درسی مبتنی بر نتیجه، هدف اصلی دستیابی به یادگیری معنادار و کاربردی است و شایستگی های سوادآموزی می توانند به عنوان ابزارهای کلیدی برای تحقق این هدف عمل کنند. این

شایستگی‌ها به دانش‌آموزان کمک می‌کنند تا توانایی‌های خود را در حل مسائل، تحلیل داده‌ها و ارزیابی اطلاعات تقویت کنند و در نتیجه، کیفیت یادگیری آن‌ها افزایش یابد. علاوه بر این، وجود شایستگی‌های سوادآموزی در برنامه‌های درسی می‌تواند باعث افزایش انگیزه و مشارکت دانش‌آموزان در فرایند یادگیری شود. زمانی که دانش‌آموزان احساس کنند که توانایی‌هایشان در استفاده از اطلاعات و مهارت‌های تفکر انتقادی تقویت شده است، تمایل بیشتری به شرکت فعال در کلاس و انجام پروژه‌های تحقیقاتی خواهند داشت. بنابراین، ادغام شایستگی‌های سوادآموزی در برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه می‌تواند به بهبود نتایج یادگیری و ارتقاء کیفیت آموزشی منجر شود و در نهایت، دانش‌آموزان را برای مواجهه با چالش‌های دنیای امروز آماده‌تر کند. این مسئله نشان‌دهنده نیاز به طراحی برنامه‌های آموزشی است که به شایستگی‌های سوادآموزی توجه ویژه‌ای داشته باشند.

فرضیه فرعی سوم: برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه بر کارآفرینی دانش‌آموزان تأثیرگذار است.

مطابق با شکل‌های ۲ و ۳، آماره معنی‌داری تأثیر متغیر برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه بر کارآفرینی دانش‌آموزان برابر ۱۲,۶۹۵ می‌باشد که بزرگ‌تر از مقدار ۱,۹۶ است و نشان‌دهنده این است که تأثیر برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه بر کارآفرینی دانش‌آموزان در سطح اطمینان (۹۵٪) معنی‌دار است. همچنین ضریب مسیر مابین این دو متغیر برابر ۰,۵۹۸ است و میزان اثرگذاری مثبت برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه بر کارآفرینی دانش‌آموزان را نشان می‌دهد. به عبارتی دیگر یک واحد تغییر در برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه موجب افزایش ۰/۵۹۸ واحدی در کارآفرینی دانش‌آموزان خواهد شد. این بدان معناست که برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه تأثیر مثبت و معناداری بر کارآفرینی دانش‌آموزان دارد. این یافته، اهمیت رویکردهای آموزشی فعال و نتیجه محور را در تقویت مهارت‌های کارآفرینانه تأکید می‌کند. برنامه‌های درسی مبتنی بر نتیجه، به جای صرفاً انتقال اطلاعات، یادگیری معنادار و کاربردی تمرکز دارند و این بدان معناست که دانش‌آموزان یاد می‌گیرند که چگونه از دانش و مهارت‌های خود در موقعیت‌های واقعی استفاده کنند. این نوع آموزش به دانش‌آموزان این امکان را می‌دهد که توانایی‌های خود را در حل مسائل، تفکر انتقادی و نوآوری پرورش دهند که همه این‌ها از ویژگی‌های کلیدی کارآفرینان موفق هستند. در نتیجه، این رویکرد می‌تواند به شکل‌گیری ذهنیت کارآفرینانه و ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان برای پیگیری فرصت‌های جدید و ابتکار عمل کمک کند. علاوه بر این، برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه به دانش‌آموزان فرصتی می‌دهد تا در پروژه‌های گروهی و فعالیت‌های عملی شرکت کنند، که این خود به تقویت مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی آن‌ها منجر می‌شود. کارآفرینی نه تنها به دانش فنی نیاز دارد، بلکه توانایی کار در تیم و برقراری ارتباط مؤثر با دیگران نیز بسیار حائز اهمیت است. با توجه به این که برنامه‌های درسی مبتنی بر نتیجه به صورت فعالانه دانش‌آموزان را درگیر می‌کنند و آن‌ها را تشویق به همکاری و تعامل می‌کنند، می‌توان انتظار داشت که این رویکرد آموزشی به ایجاد روحیه کارآفرینی و توانایی‌های لازم برای مواجهه با چالش‌های دنیای کسب‌وکار در آینده کمک کند. در نهایت، این یافته نشان‌دهنده اهمیت بازنگری در برنامه‌های آموزشی و تأکید بر رویکردهای مبتنی بر نتیجه به منظور بهبود قابلیت‌های کارآفرینانه دانش‌آموزان است.

فرضیه اصلی: شایستگی‌های سوادآموزی با توجه به نقش میانجی برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه بر کارآفرینی دانش آموزان تأثیرگذار است.

در بررسی فرضیه میانجی، از بررسی روابط مستقیم و روابط کل استفاده شد. بررسی‌ها نشان داد میزان ضریب مسیر برای تأثیر مستقیم شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی دانش آموزان ۰,۵۷۶ است. همچنین اثر کل برابر با ۰,۸۷۶ محاسبه شده که با توجه به اینکه بیشتر از میزان ۰/۵ است، می‌توان گفت اثر میانجی تأیید می‌شود. همچنین شاخص VAF به شرح زیر محاسبه شد:

با توجه به میزان ضریب AVF می‌توان گفت ۳۴ درصد از اثر کل شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی دانش آموزان از طریق برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه تبیین می‌شود. این بدان معناست که شایستگی‌های سوادآموزی، مانند مهارت‌های خواندن، نوشتن و تفکر انتقادی، به عنوان پیش‌نیازهای اساسی برای یادگیری مؤثر در برنامه‌های درسی مبتنی بر نتیجه عمل می‌کنند. این برنامه‌ها، که بر یادگیری فعال و کاربردی تأکید دارند، می‌توانند به دانش‌آموزان کمک کنند تا توانایی‌های خود را در تجزیه و تحلیل اطلاعات، حل مسائل و ایجاد نوآوری تقویت کنند، که همه این‌ها از عوامل کلیدی موفقیت در کارآفرینی هستند. از سوی دیگر، این یافته نشان می‌دهد که برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه به عنوان یک واسطه عمل می‌کند و نقش مهمی در انتقال تأثیر شایستگی‌های سوادآموزی به نتایج کارآفرینی ایفا می‌کند. به عبارت دیگر، شایستگی‌های سوادآموزی به دانش‌آموزان کمک می‌کنند تا از طریق یادگیری معنادار و تجربیات عملی در برنامه‌های درسی، توانایی‌های کارآفرینانه خود را توسعه دهند. این ارتباط نه تنها تأکید بر اهمیت آموزش سوادآموزی در ایجاد روحیه کارآفرینی دارد، بلکه ضرورت طراحی برنامه‌های درسی مؤثر و مبتنی بر نتیجه را نیز به منظور ارتقای قابلیت‌های کارآفرینانه دانش‌آموزان نشان می‌دهد. به این ترتیب، توجه به هر دو جنبه می‌تواند به بهبود کیفیت آموزشی و تقویت مهارت‌های کارآفرینی در نسل آینده کمک کند.

منابع

احدی، علی (۱۴۰۴). تأثیر برون‌سپاری آموزش‌های کارودانش بر کارآفرینی و بلوغ حرفه‌ای دانش آموزان کارودانش استان اردبیل، ماهنامه پایشهر، ۷(۷۴).

جعفر پور، محبوبه و هاشمی، سید احمد و ماشینچی، علی اصغر (۱۴۰۳). طراحی و اعتبارسنجی الگوی برنامه درسی کارآفرینانه در مدارس متوسطه همسو با سیاست‌های کلی کارآفرینی نظام. سیاست‌های راهبردی و کلان، ۱۲(۴۵)، ۴۸-۸۶.

دراج، هاجر (۱۴۰۲). بررسی اهمیت نقش آموزش کارآفرینی در دوره تحصیلی ابتدایی و راهکارهایی برافزایش بهره‌وری مهارت‌های کارآفرینی و کسب‌وکار دانش آموزان، هفدهمین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی، مشاوره و علوم تربیتی.

رستمی، مرتضی و مولائی، نیر و رحمتی، صغری (۱۴۰۳). تأثیر برنامه‌های درسی مبتنی بر شایستگی بر توسعه مهارت‌های قرن ۲۱ و آمادگی برای بازار کار آینده، مجله یافته‌های پیشروان علوم تربیتی و آموزشی، ۱(۱).

کریمی، بهنام و مهرمحمدی، محمود و علی عسگری، مجید و مومنی، فرشاد. (۱۴۰۲). کارآفرینی توسعه محور؛ رویکردی تحولی در تعلیم و تربیت. دو فصلنامه توسعه علوم انسانی، ۴(۸)، ۵۹-۸۲.

مجید زاده، رقیه (۱۴۰۲). اهمیت توجه به کارآفرینی در آموزش به دانش آموزان، اولین همایش بین‌المللی معلمان برتر و مدارس پیشرو در هزاره سوم، بوشهر.

Acs, Z. J., & Szerb, L. (2023). The Global Entrepreneurship Index 2023. *Global Entrepreneurship and Development Institute*.

Fayolle, A. (2023). *Entrepreneurship Education: A Global Perspective*. Routledge.

Fayolle, A., & Gailly, B. (2023). The impact of entrepreneurship education on students' entrepreneurial intentions. *Journal of Business Venturing*, 38(1), 12-22.

International Labour Organization. (2023). *Global Employment Trends for Youth 2023*.

Kauffman, R. (2023). The Role of Literacy and Numeracy Skills in Entrepreneurship. *Journal of Entrepreneurship Education*, 26(1), 32-45.

Kuratko, D. F. (2023). *Entrepreneurship: Theory, Process, and Practice*. Cengage Learning.

OECD. (2023). *Education at a Glance 2023: OECD Indicators*.

World Bank. (2023). *World Development Report 2023: Learning to Realize Education's Promise*.

The Effect of Literacy Competencies on Students' Entrepreneurship with Respect to the Mediating Role of Outcome-Based Educational Curriculum

Maryam Araei¹

Abstract

The present study aimed to determine the effect of literacy competencies on students' entrepreneurship with respect to the mediating role of outcome-based educational curriculum. This research is of a quantitative approach and of an applied type in terms of purpose. Also, the present research is of a descriptive-survey type in terms of implementation. The present research is a descriptive research in terms of data collection. The statistical population of the study consisted of all second-level secondary school teachers in Tehran. In this way, or relying on the Cochran formula for an unlimited population, the sample size was 384 of these individuals. Accordingly, the non-probability sampling method was purposeful. Field and library methods were used to collect data. In order to determine the validity of the questionnaire, face, content, and construct validity were used and confirmed. Descriptive and inferential statistical methods were used to analyze the data. In the descriptive part, IBM SPSS software was used, and in the inferential part, structural equation modeling with SmartPLS-V3 software was used to examine the hypotheses. The results showed that literacy competencies have a positive and significant effect on students' entrepreneurship. Also, the outcome-based educational curriculum can mediate this relationship.

Keywords: Literacy Competencies, Student Entrepreneurship, Outcome-Based Educational Curriculum

شماره ۳۶،

دوره شانزدهم،

سال دوم،

زمستان ۱۴۰۳

صص ۱-۱۵

¹ Master's degree, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (Corresponding author)
maryamaraei88@yahoo.com